

Què ens fa europeus?

Actituds i valors de l'Enquesta Social Europea

VISTA PRÈVIA

Quan intentem definir l'europeisme, sovint ens centrem en el conjunt d'idees que advoquen per un projecte polític, econòmic, social i cultural comú dels diferents pobles i nacions del continent europeu. Però rere aquestes idees, hi ha uns valors que els europeus compartim? De la fortalesa d'uns valors comuns en depèn la capacitat per a bastir un futur polític sòlid.

La UE és una institució que es percep llunyana i per tant, costa que generi interès. El complex entramat institucional, la lentitud dels processos, la necessitat de buscar acords entre una multitud de parts implicades i la falta d'informació sobre els debats que s'hi donen, no ajuden a acostar-la a la ciutadania. Però si alguna cosa ha aportat l'actual crisi econòmica, és la sensació que la UE té un impacte molt important en les nostres vides. Tant el Sud —per les dures condicions imposades per part de la Troica— com el Nord —per la sensació d'haver de pagar els errors comesos pels altres— han pres consciència de la rellevància de les decisions que es prenen a Brussel·les. Aquesta diferent visió sobre la crisi econòmica per part dels estats del Nord i els del Sud pot fer pensar que potser partim de visions molt llunyanes sobre el projecte europeu. És així? Compartim una visió sobre cap on ha d'anar la integració europea? O les idees al respecte són molt diferents?

L'objectiu d'aquest article és intentar respondre aquesta pregunta mitjançant les dades de l'última Enquesta Social Europea (ESE).¹ Una enquesta que es realitza cada dos anys des de 2002 i que es fa simultàniament a més de 30 països d'Europa.² Utilitzant algunes de les preguntes incloses en aquest qüestionari, analitzarem les preferències dels ciutadans dels diferents països de la UE sobre certs temes, sobretot intentant descobrir fins a quin punt hi ha coses que ens uneixen i que

1 *Enquesta Social Europea.*

2 *L'article només contempla els països que formen part de la UE.*

Berta Barbet
Doctoranda en Ciències Polítiques a la University of Leicester
bbp5@le.ac.uk

Doctoranda en Ciències Polítiques a la University of Leicester

» La crisi econòmica ha tornat lleugerament més crítics als ciutadans amb les bondats de la integració europea

poden servir de base per desenvolupar un projecte europeu comú.³

Compartim una visió de quin camí ha de seguir la UE?

Una de les preguntes de l'ESE demana als ciutadans que se situïn en una escala que va des de «la integració europea ha anat massa lluny» (0) fins a «la integració europea ha d'anar més lluny» (10). El 2002, la posició mitja dels europeus en aquesta escala va ser de 4,56, confirmant la tendència descendent —és a dir, cap a posicions més crítiques amb la integració— ja observada entre el 2008 i el 2004 —4,91 i 5,27 respectivament— i que mostra que l'aprofundiment en la integració europea està lluny de ser un projecte compartit i acceptat.

No obstant, les mitjanes solen ser molt enganyoses, ja que no expliquen fins a quin punt les posicions poden estar molt o poc polaritzades. Una mitjana de 5 tant pot voler dir que tots els ciutadans tenen posicions intermèdies com que es divideixen per la meitat ocupant els extrems oposats. És interessant, doncs, veure quin percentatge de votants està ubicat en les posicions

més extremes de l'escala per entendre fins a quin punt hi ha polarització entre els ciutadans o si bé, es tracta més aviat d'ambivalència i indiferència. En aquest sentit, el més significatiu del 2012 no és que augmenti el percentatge de ciutadans que creuen que la integració ha anat massa lluny —del 16,67% el 2002 al 16,87 el 2012—,⁴ sinó que sobretot disminueix de forma força clara el percentatge de ciutadans que creu que s'ha d'aprofundir més en el procés de integració —del 22,17% el 2002, al 21,71% el 2008, i al 17,93% el 2012. En conjunt, però, no ha augmentat el percentatge de ciutadans en les posicions més extremes, ja que es compensen.⁵ Sembla, doncs, que la crisi no ha portat una polarització en el conflicte i que els ciutadans no s'han radicalitzat en les seves posicions. Simplement s'han tornat lleugerament més crítics amb les bondats de la integració. Però aquesta és una tendència comuna a tots els països o només en alguns estats? Observant la posició mitjana en l'escala per als ciutadans dels diferents països podem veure que aquest canvi no ha estat generalitzat, sinó que s'ha donat sobretot en

el Regne Unit, Portugal i alguns països de l'Europa de l'Est —Polònia, la República Txeca, Eslovènia o Eslovàquia. En canvi, països com l'Estat espanyol, Suècia, Bèlgica, Alemanya o Dinamarca han mantingut uns nivells de suport a la integració força constants —veure gràfica 1.

De la mateixa manera, l'evolució del percentatge de ciutadans que se situen en les posicions més extremes és diferent entre els diferents estats —veure gràfica 2. Es pot fer una distinció clara entre dos grups: a) països on les persones que creuen que la integració ha d'anar més lluny són clarament majoritàries —l'Estat espanyol, Alemanya, Dinamarca, bona part dels països de l'Est inclosos a l'enquesta i en menor grau els Països Baixos i Bèlgica—, i b) països on la situació és clarament inversa —Finlàndia, Regne Unit o de forma més equilibrada, Suècia i Portugal.

També hi ha moltes diferències en les tendències que s'observen des de 2004 fins a 2012. Per exemple, a països com Bèlgica o Alemanya les actituds favorables a la integració han crescut mentre que les contràries han disminuït lleugerament. En canvi, a països com Gran Bretanya o Dinamarca la tendència ha estat més aviat la contrària: una caiguda dels partidaris d'aprofundir en la integració. Per altra banda, a països de l'Europa de l'Est —Polònia, Repúbli-

3 Les gràfiques només inclouen aquells països dels quals disposem de la sèrie completa de dades. Totes són d'elaboració pròpia en base a les dades de l'ESE.

4 Tot i que sí que augmenta respecte al 2004 quan només un 13,52 se situava en aquest extrem de l'escala

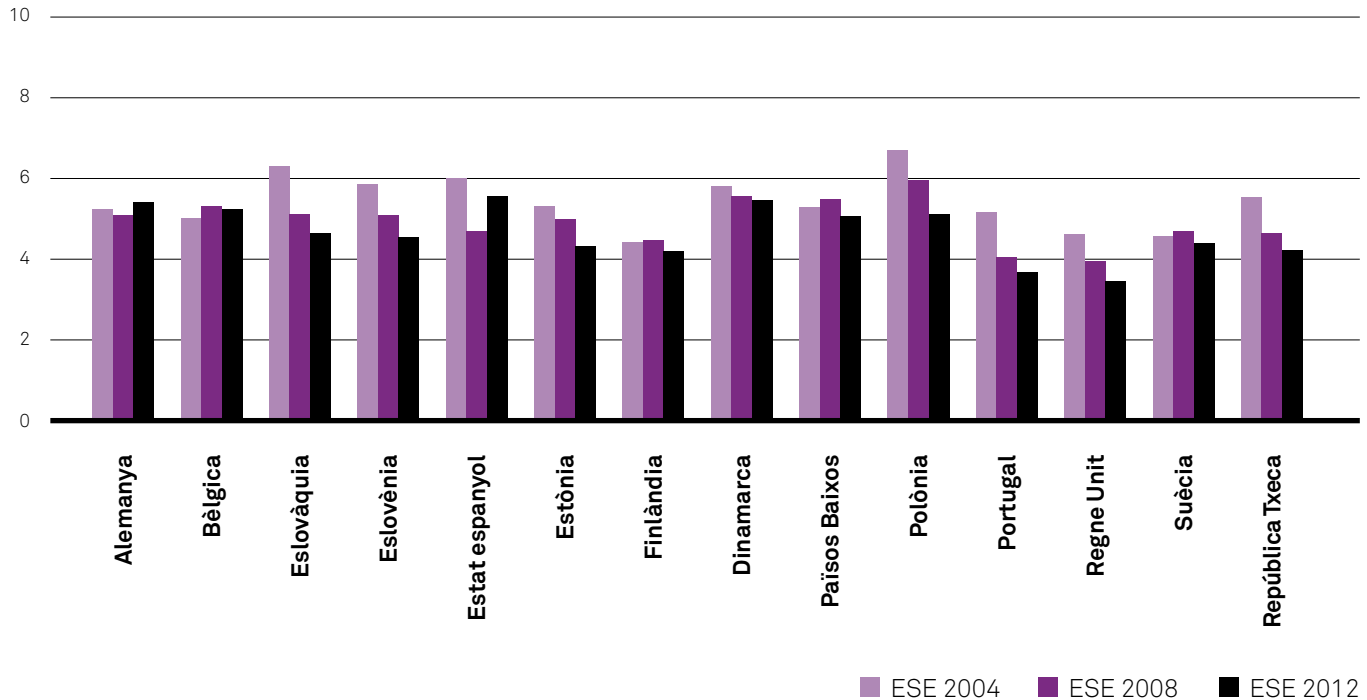
5 El 2004, el 39% de la ciutadania se situava en una o altra posició. El 2012, un 33%.

A països com Bèlgica o Alemanya les actituds favorables a la integració han crescut mentre que a països com Gran Bretanya o Dinamarca la tendència ha estat més aviat la contrària

Gràfica 01

Evulció posició mitja en l'escala sobre cap on ha d'anar la integració europea per país (2004-2012)

ca Txeca, Eslovàquia, Eslovènia o Estònia—, les opinions favorables a una major integració han disminuït de forma clara, un fenomen que segurament s'explica per la caiguda de l'entusiasme inicial que va suposar la seva entrada a la UE —el 2004 tenien uns nivells de suport a la integració força alts.

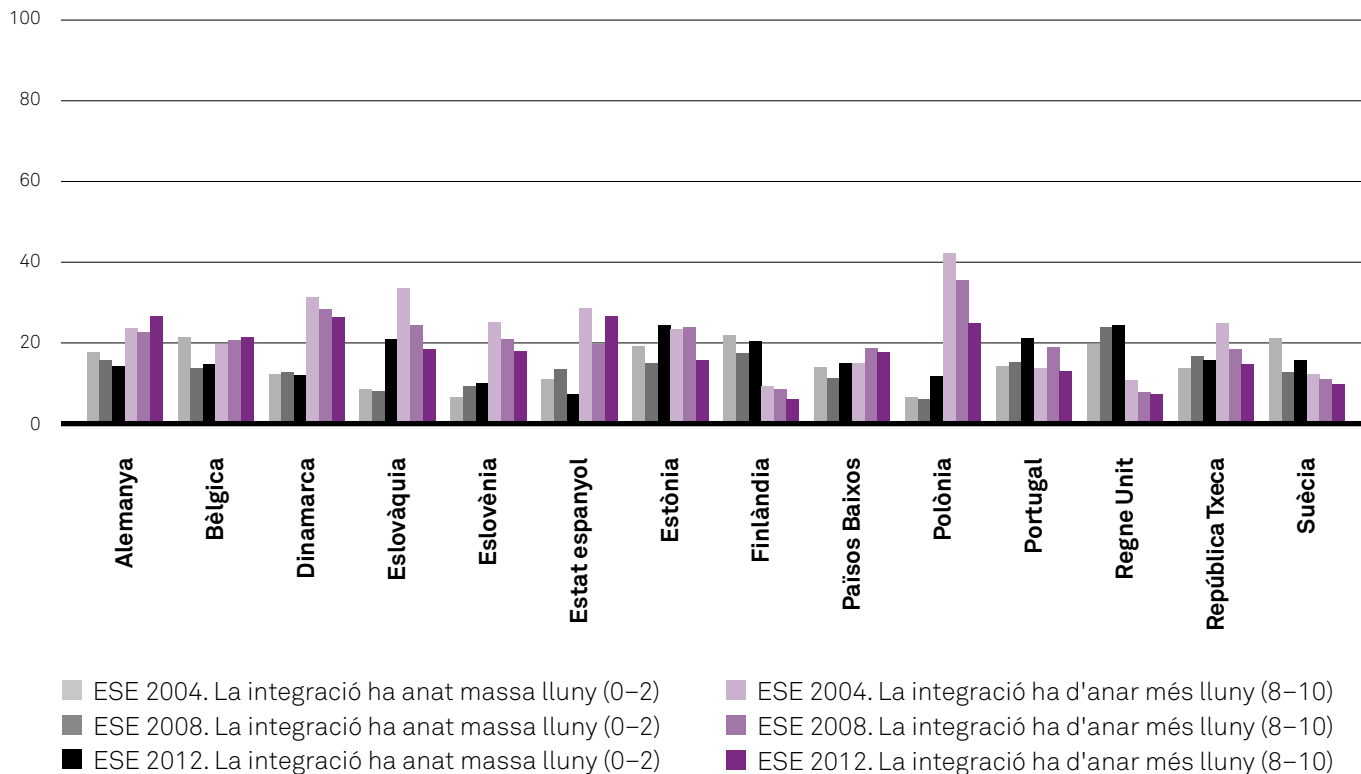
Malauradament, a l'enquesta de 2012 no s'hi van incloure preguntes sobre a quin nivell de govern —local, regional, estatal o europeu— preferien els ciutadans que es prenguessin les decisions sobre diferents temes, ni sobre fins a quin punt creien que el país es beneficiava de pertànyer a la UE. El que

si que inclou l'enquesta són preguntes sobre el nivell de confiança que tenen els ciutadans en els parlaments europeu i estatals. Com explica el politòleg Ignacio Sánchez Cuenca (1966), els nivells de confiança de què disposen els diferents òrgans de govern en podem inferir el suport que l'hi atorga la ciu-

» A l'Europa de l'Est, les opinions favorables a una major integració han disminuït de forma clara, un fenomen que s'explica per la fi de l'entusiasme inicial que va suposar l'entrada a la UE

Gràfica 02

Evolució del percentatge de ciutadans en posicions més extremes de l'escala sobre cap on ha d'anar la integració europea per país (2004-2012)

tadania perquè tinguin més o menys poder.⁶ Així, per exemple, alts nivells de confiança en el Parlament Europeu

implicarien preferències perquè aquest disposi de més poder i competències, mentre que uns nivells baixos, podrien ser interpretats com que els ciutadans estiguessin disposats a donar el poder a qualsevol altre òrgan de decisió.

En general, el nivell de confiança tant en el Parlament Europeu com en els estats ha caigut des de 2002. En el cas de l'europeu ha anat d'una mitjana de 4,73 sobre 10 el 2002 a una de 3,92 el 2012. La diferència potser no

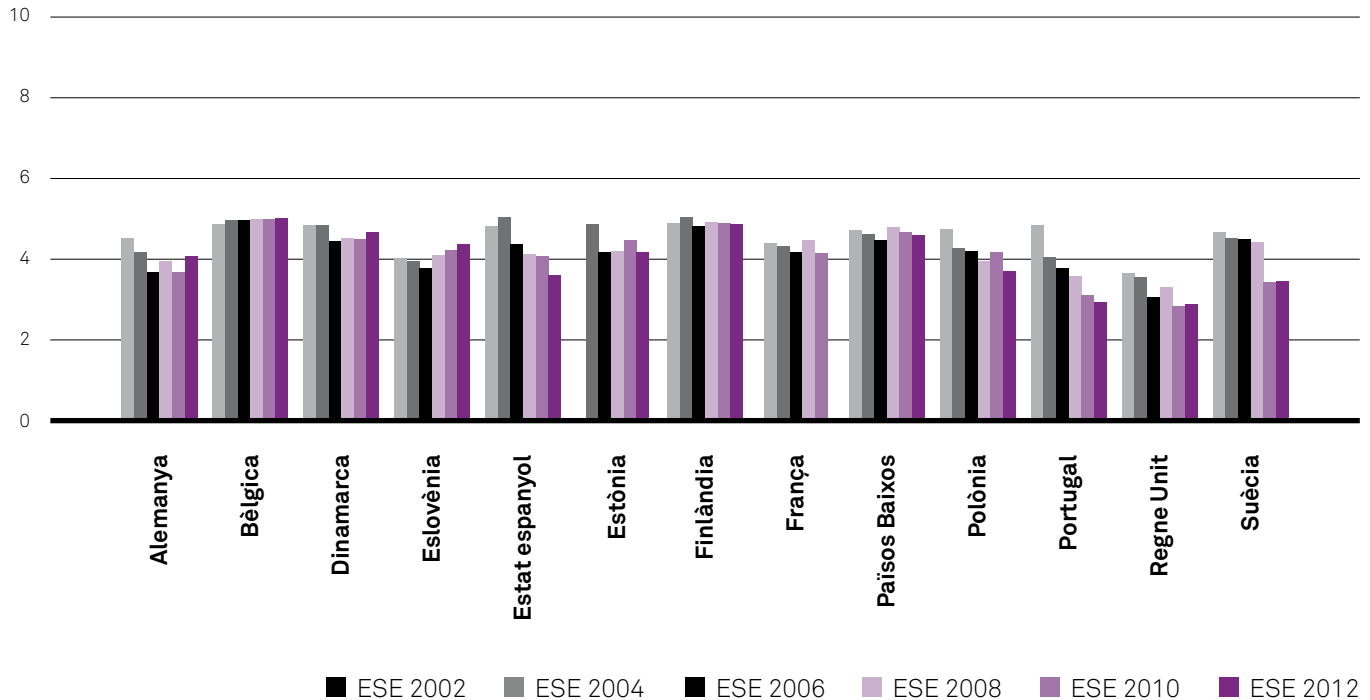
6 SÁNCHEZ-CUENCA, «The political basis of support for European Integration».

En general, el nivell de confiança tant en el Parlament Europeu com en els estats ha caigut des de 2002

Gràfica 03

Evolució del nivell mig de confiança en el Parlament Europeu per país (2002-2012)

és massa gran en termes substantius però estadísticament és significatiu. Aquesta caiguda però, no sembla que sigui exclusiva de la institució europea, sinó que comparteix tendència quasi paral·lela a l'observada en els nivells de

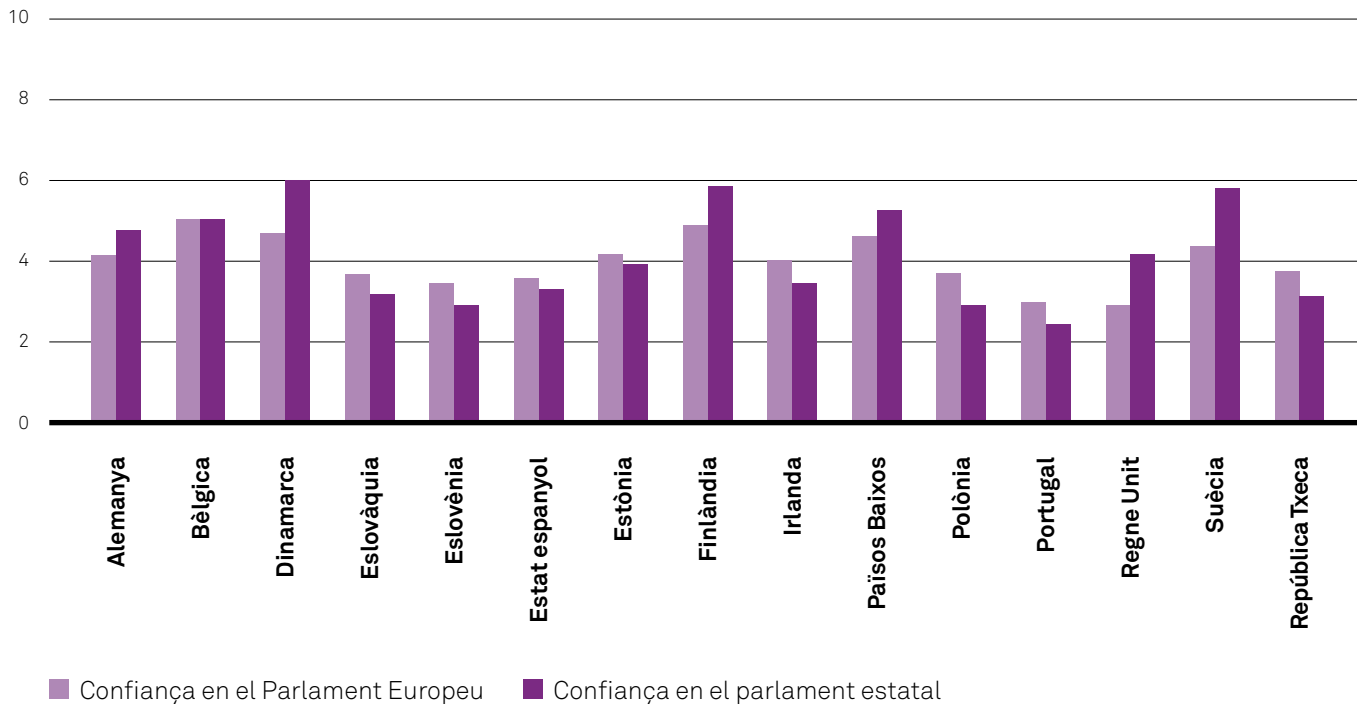
confiança cap als parlaments dels diferents països, que cauen d'un nivell de confiança mig del 4,82 el 2002, al 3,95 el 2012. Com passava en el cas del suport a la integració, el descens del nivell de confiança en el Parlament Europeu

també és molt desigual i segueix, tot i els matisos, unes pautes força similars. Països com el Regne Unit, Grècia, Portugal, o en menor grau, l'Estat espanyol i els països de l'Europa de l'Est, han patit una davallada molt gran en

» El Regne Unit, Grècia, Portugal o en menor grau l'Estat espanyol i els països de l'Est, han patit una davallada molt gran en els nivells de confiança en el Parlament Europeu

Gràfica 04

Comparativa de la mitja del nivell de confiança entre Parlament Europeu i parlaments estatals per països (2012)

els nivells de confiança en el Parlament Europeu, tot i que aquesta tendència comença en moments molt diferents a cada estat. En canvi, països del Nord com Bèlgica, l'Estat francès, Finlàndia, Suècia, Països Baixos, o en menor grau Alemanya i Dinamarca no han patit gaires moviments —veure gràfica 3.

De totes maneres, analitzar només l'evolució dels nivells de confiança en el Parlament Europeu pot donar lloc a confusió, ja que la crisi, que ha afectat de diversa manera als diferents països, pot haver provocat una caiguda dels nivells de confiança en totes les institucions. En aquest sentit, pot ser inte-

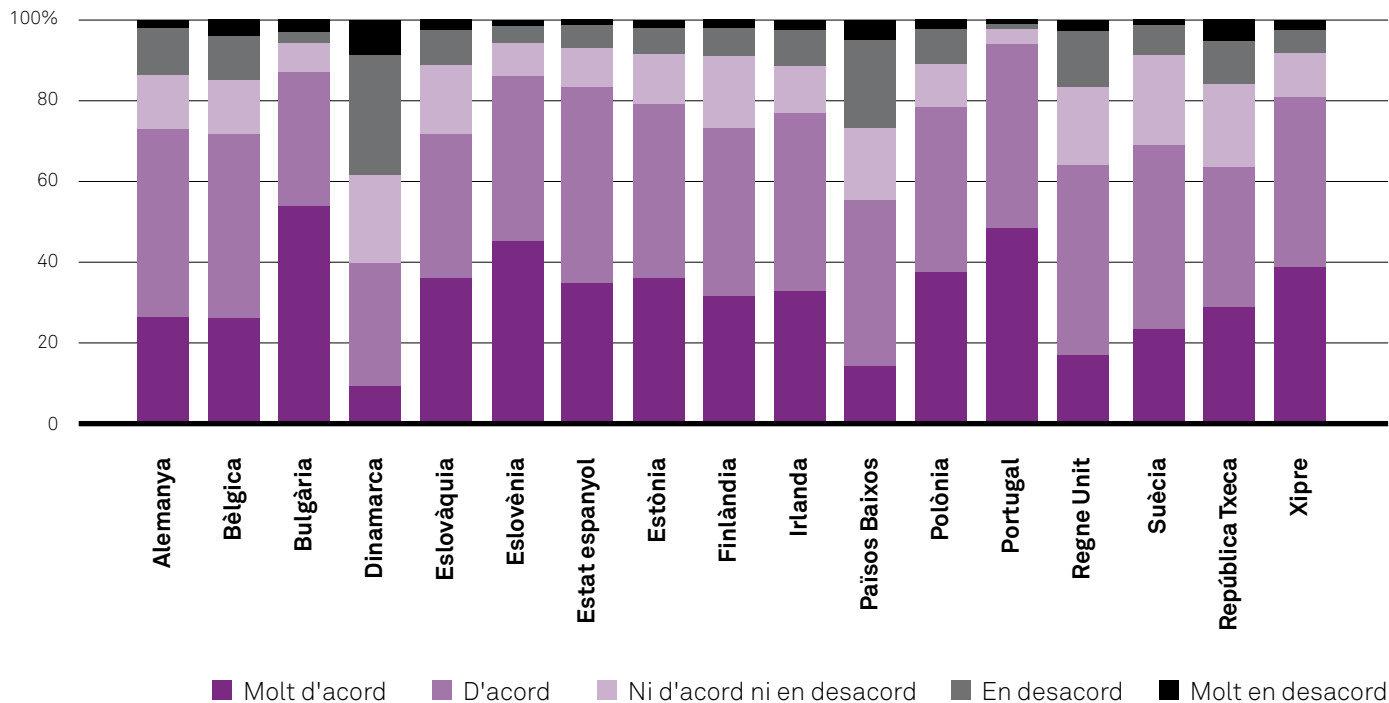
ressant comparar el suport que rep el Parlament Europeu en relació amb el suport que rep el parlament del propi país. La gràfica 4 mostra com entre els països del Nord com Dinamarca, Finlàndia, Països Baixos, Suècia, Alemanya o el Regne Unit, els nivells de confiança en els parlaments estatals són més alts

Els països que tenen uns estats del benestar més desenvolupats, com per exemple els nòrdics o els Països Baixos, són on trobem uns nivells de suport al paper redistributiu de l'estat més baix

Gràfica 05

Grau d'acord amb l'afirmació «el govern hauria de prendre mesures per reduir les diferències en els nivells d'ingressos», per país (2012)

que els que té el Parlament Europeu. En canvi, els anomenats PIIGS⁷ —almenys Portugal, Irlanda i l'Estat espanyol, ja que no hi ha dades de 2012 per Itàlia i

⁷ Acrònim pejoratiu configurat per les inicials en anglès de països de la UE amb greus problemes financers: Portugal, Itàlia, Irlanda, Grècia i l'Estat espanyol.

Grècia— i la majoria de països de l'Europa de l'Est, els nivells de confiança en el Parlament Europeu, tot i que baixos, són superiors als nivells de confiança en els parlaments estatals propis.

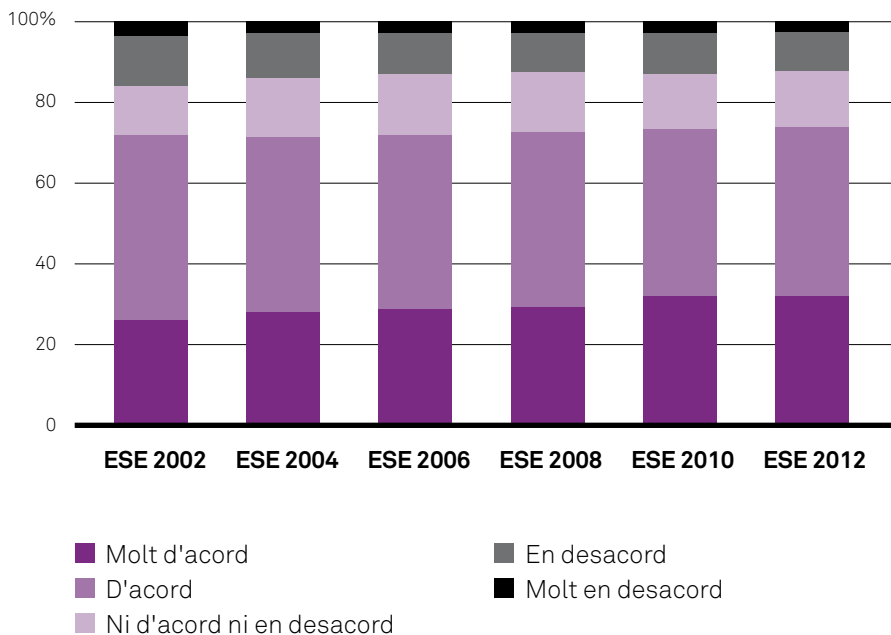
La integració europea, doncs, té un suport força desigual segons el país. Però això és degut a que els ciutadans

tenen preferències diferents segons el país? Hi ha ciutadans que creuen que el seu model de societat està en perill a nivell europeu? La resta d'aquest article se centrarà en intentar analitzar fins a quin punt existeixen unes bases prou potents com per desenvolupar un projecte polític compartit a nivell europeu.

» A nivell europeu la preferència per la redistribució del recursos per part de l'estat ha augmentat lleugerament des de 2004

Gràfica 06

Evolució del grau d'acord amb l'afirmació «el govern hauria de prendre mesures per reduir les diferències en els nivells d'ingressos», a nivell europeu (2002- 2012)

Els europeus compartim una mateixa visió sobre l'economia?

Un tema clau a l'hora d'analitzar la integració europea és l'economia. El projecte europeu es va iniciar precisament amb un mercat comú i de fet, és en aquest espai on més s'ha progressat. Tal ha estat el grau d'interdepen-

dència que fins i tot alguns estats de la UE han acabat compartint moneda. No obstant, la unió monetària no ha anat acompanyada d'una unió fiscal ni d'una homogeneïtzació en matèries com els serveis que dóna l'estat del benestar, els impostos que es paguen o el tipus d'economia que impera en cada país. Aquesta falta de coordinació podria ser

deguda a l'existència de grans diferències en la visió sobre l'economia entre els ciutadans dels grans països europeus. És a dir, els ciutadans d'Europa comparteixen la mateixa visió sobre com hauria de funcionar l'economia?

L'ESE no inclou gaires preguntes sobre el model d'estat del benestar preferit. En canvi, sí que inclou preguntes sobre si els ciutadans estan d'acord amb què l'estat ha de reduir les diferències en els ingressos dels ciutadans o quins valors i actituds relacionades amb les preferències per un estat del benestar més o menys fort consideren importants.

D'aquesta manera, podem veure com tots els països tenen una majoria de població que està d'acord amb l'afirmació «el govern hauria de prendre mesures per reduir les diferències en els nivells d'ingressos» —veure gràfica 5. Curiosament, els països que segons l'OCDE⁸ tenen uns estats del benestar més desenvolupats, com per exemple els nòrdics o els Països Baixos, són on trobem uns nivells de suport al paper redistributiu de l'estat més baix. Això ens porta a pensar que és probable que la pregunta no es percebi igual en els diferents països i que aquest rol redistributiu no sigui vist amb els mateixos ulls a tot arreu. És probable que les respostes a la pregunta d'alguna manera depenguin del nivell

⁸ Social and welfare issues.

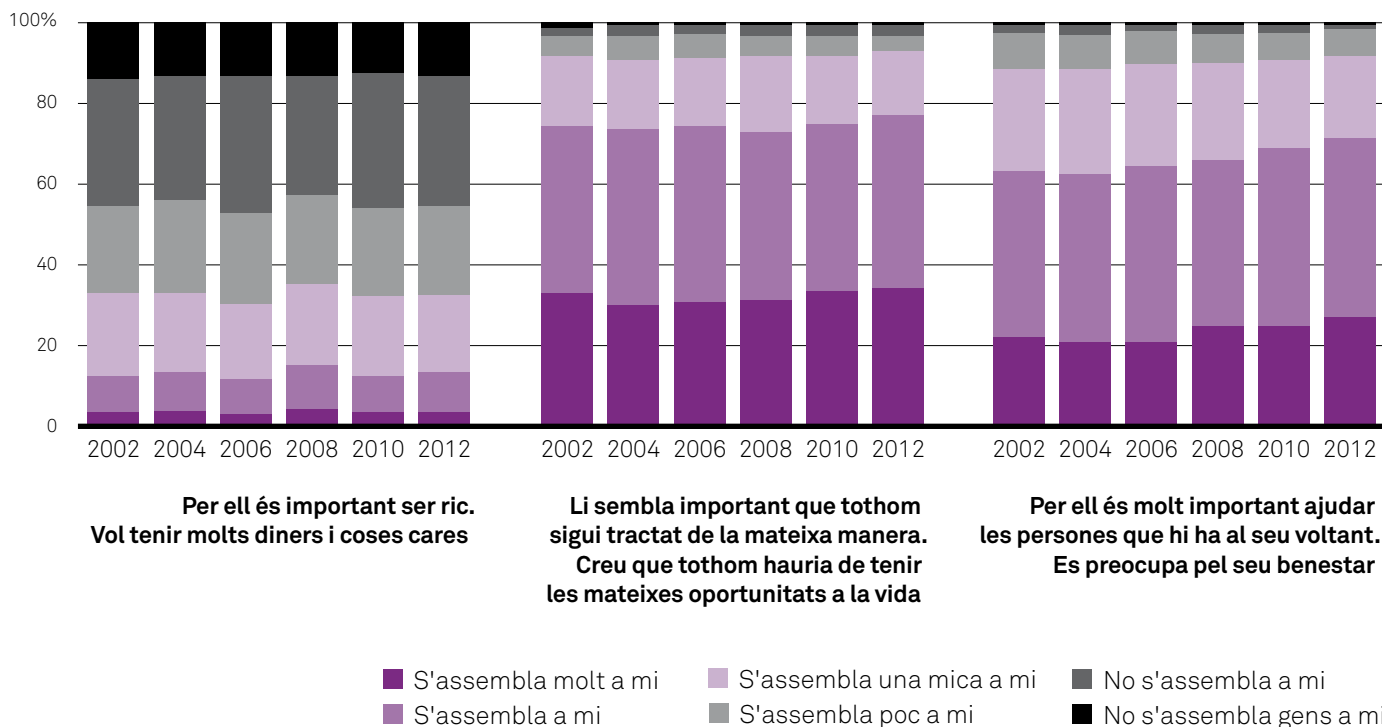

En general, els ciutadans dels diferents països europeus comparteixen una visió de l'economia on l'estat ha d'intervenir per reduir o limitar les diferències d'ingressos dels seus ciutadans

Gràfica 07

Evolució de la importància dels valors econòmics a Europa (2002-2012)

actual d'intervenció per part de l'estat. De tota manera, que els països amb un estat del benestar menys intervencionista —com l'Estat espanyol o Portugal i en menor mesura, els països de l'Est— es mostrin particularment partidaris de la intervenció, fa pensar que és proba-

ble que existeixi en tots els països una preferència clara per un model econòmic on l'estat té un rol actiu.

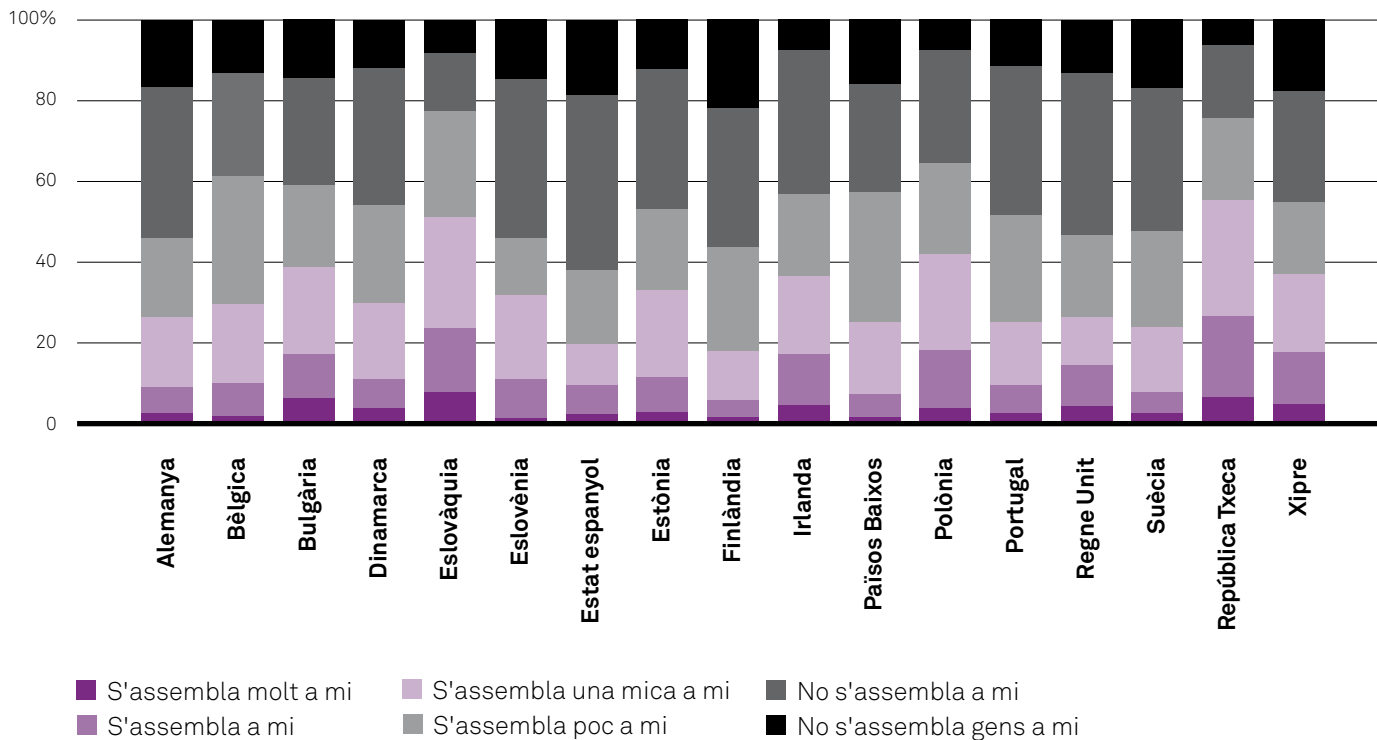
Observant l'evolució d'aquestes opinions a nivell europeu, veiem com les preferències per la redistribució dels recursos per part de l'estat, han augmen-

tat lleugerament des de 2004 —veure gràfica 6. Per tant, es pot dir que, en general, els ciutadans dels diferents països europeus comparteixen una visió de l'economia on l'estat ha d'intervenir per reduir o limitar les diferències d'ingressos dels seus ciutadans.

» Entre els ciutadans europeus, valors com la igualtat d'oportunitats o la preocupació pel benestar comú s'imposen al valor de la riquesa

Gràfica 08

Distribució per països de la importància de l'afirmació «Per ell és important ser ric. Vol tenir molts diners i coses cares» (2012).

A part d'aquesta pregunta directa, l'enquesta també incorpora una bateria de preguntes on es demana als ciutadans el punt d'importància de certs valors, alguns dels quals són valors que també poden estar relacionats amb les preferències de models econòmic —la

importància de ser ric i tenir diners i objectes materials de valor; la importància que tothom sigui tractat igual i hi hagi igualtat de oportunitats; la importància d'ajudar la gent i preocupar-se pel benestar dels altres... En sintonia amb la pregunta anterior, la gràfica 7 mos-

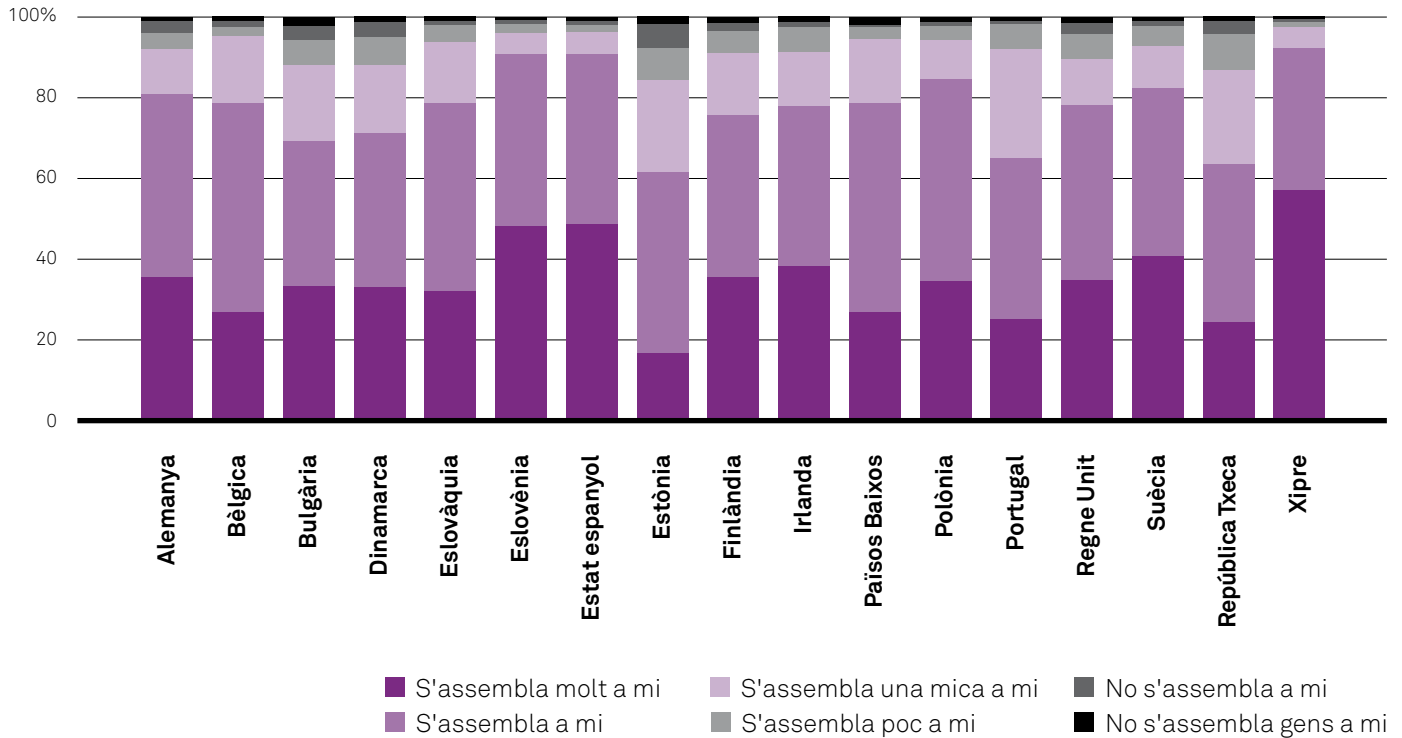
tra que entre els ciutadans europeus, valors com la igualtat d'oportunitats o la preocupació pel benestar comú s'imposen al valor de la riquesa. Cert que aquest tipus de preguntes presenta problemes de desitjabilitat —es respon el que queda bé dir i no el que de veritat

El valor de la igualtat només és acceptat per un 20% de la població de països com Portugal, República Txeca o Estònia

Gràfica 09

Distribució per països de la importància de l'afirmació «li sembla important que tothom sigui tractat de la mateixa manera. Creu que tothom hauria de tenir les mateixes oportunitats a la vida» (2012).

es pensa perquè es considera que no és socialment acceptable— que poden explicar aquesta desigualtat, però les diferències són grans i a més, es mantenen al llarg del període estudiat.

Pel que fa al valor de la riquesa, trobem una notable diferència entre paï-

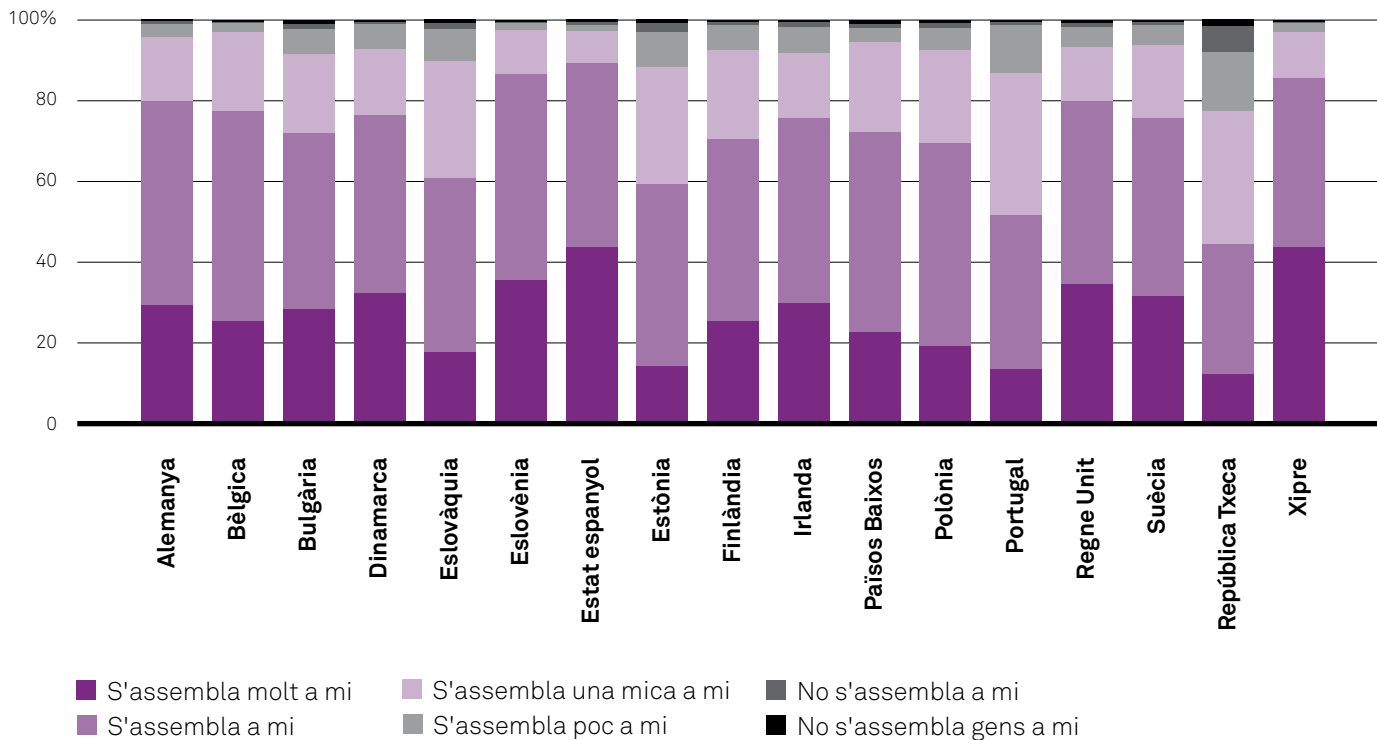
sos de l'Europa de l'Est i la resta ja que acostumen a donar més importància a ser ric —a tots ells se supera el 30% de ciutadans que s'hi identifiquen— mentre que entre els països més antics de la UE només Irlanda té uns percentatges similars —veure gràfica 8.

També hi ha diferències en la importància de la igualtat d'oportunitats —veure gràfica 9. Malgrat que a tots els països existeix una majoria àmplia de ciutadans que creuen que és un valor important, a països com Xipre, l'Estat espanyol o Eslovènia el valor és molt

» Mentre que a la República Txeca el percentatge de persones preocupades pel benestar dels altres arriba al 44,08% a Xipre, Dinamarca, l'Estat espanyol o Suècia el percentatge és del 90%

Gràfica 10

Distribució per països de la importància de l'afirmació «per ell és molt important ajudar les persones que hi ha al seu voltant. Es preocupa pel seu benestar» (2012)

important mentre que a Portugal, República Txeca o Estònia aquest percentatge tot just arriba al 20%.

La importància de preocupar-se pel benestar dels altres torna a ser un valor en el qual la distribució de les respostes no és igual per a tots els estats

—veure gràfica 10. En molts països hi ha una majoria de gent per a qui és un tema important o molt important, però a la República Txeca, per exemple, només és important o molt important pel 44,08% dels ciutadans i a Portugal pel 51,75% en comparació amb el més de

90% de Xipre, Dinamarca, l'Estat espanyol o Suècia.

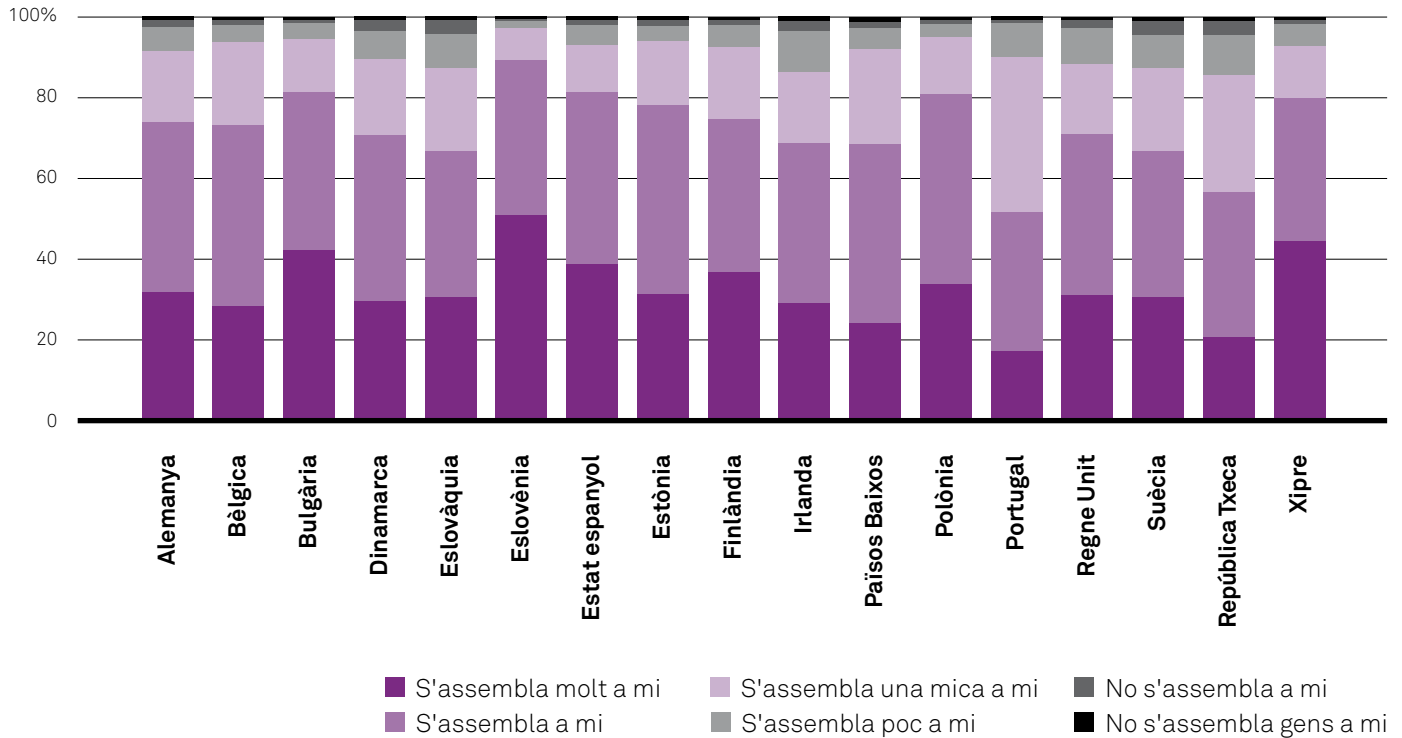
Finalment, l'enquesta pregunta sobre la importància que els europeus donen a tenir cura de la natura i el medi ambient, un tema que també té influència en el tipus d'economia a desen-

Gairebé tres quarts dels ciutadans europeus (72,37%) s'identifiquen amb els valors que podríem atribuir a l'ecologisme

Gràfica 11

Distribució per països de la importància de l'afirmació «creu fermament que la gent hauria de preocupar-se per la natura. Tenir cura del medi ambient és important per ell» (2012)

volupar a Europa. En general, cuidar el medi ambient és molt important per al 31,68% dels europeus i important pel 40,69%, és a dir, gairebé tres quarts dels ciutadans europeus (72,37%) s'identifiquen amb el valor que podríem atribuir a l'ecologisme. Tanmateix,

hi ha diferències entre els ciutadans dels diferents països?

Com ens ensenya la gràfica 11, tot i que a tots els països hi ha com a mínim una majoria simple (50%) de ciutadans que se senten identificats o molt identificats amb la protecció de la natura, existeixen,

de nou, notables diferències: Eslovènia, Bulgària i Xipre superen el 80% de persones enquestades que se senten identificades o molt identificades amb la protecció mediambiental; en contraposició poc més d'un 50% dels portuguesos o els txecs se situen en posicions ecologistes.

» A Eslovènia, Bulgària i Xipre un 80% de persones s'identifiquen amb la protecció mediambiental. Per contra, només un 50% de portuguesos i txecs se situen en posicions ecologistes

En general, sembla doncs, que tot i les diferències —que entre països poden ser petites però estadísticament sempre són significatives— hi ha temes i valors econòmics que els europeus compartim majoritàriament. Elements com la importància d'un sistema que redueixi les diferències d'ingressos i es preocupi pel benestar dels altres tenen el suport no només de la majoria dels europeus, sinó també en cada un dels estats membres. Aquesta pot ser la base d'un projecte en què tots se sentissin identificats.

Control de fronteres i immigració: pot Europa compartir una política migratòria?

Un altre tema que ha saltat a l'agenda europea és el tema de la immigració i el control de fronteres. Sense anar més lluny, al Regne Unit l'euroescepticisme ha utilitzat molt sovint l'argument que cal sortir de la UE per poder recuperar el control de les fronteres, i a Bèlgica s'ha arribat a demanar l'expulsió de ciutadans comunitaris. Davant d'aquestes manifestacions d'una banda, cal preguntar-se si existeix un problema pel que fa a la gestió de la immigració a Europa, i de l'altra, si els europeus comparteixen una visió del fenomen que pugui ajudar a trobar solucions.

L'ESE inclou preguntes sobre el nombre d'immigrants que s'ha de permetre entrar a la UE i sobre les conseqüències de la immigració per al país receptor. En el primer grup de preguntes, l'enquesta diferencia entre immigrants de la mateixa raça o grup ètnic que la majoria del país i immigrants de diferent raça o grup ètnic que la majoria del país. De la mateixa manera, també té en compte si els immigrants provenen de països més pobres de fora d'Europa. La gràfica 12 resumeix aquestes actituds pel conjunt d'Europa i la seva evolució al llarg dels anys en què s'ha inclòs la pregunta.

Com es pot veure, els europeus prefereixen de forma força clara donar entrada als immigrants que comparteixen el seu origen ètnic o raça, per sobre d'immigrants d'altres races o grups ètnics, o que vinguin de països pobres no europeus. Les diferències entre l'acceptació dels uns i dels altres són notables. En canvi no hi ha gaires diferències entre la permissivitat amb immigrants de diferent raça i els immigrants de països més pobres no europeus. Aquesta distinció és important perquè pot explicar perquè el tema de la immigració i de la lliure circulació s'ha tornat problemàtic quan l'entrada de nous països ha suposat un increment en la diversitat cultural i racial dins de la UE.

Pel que fa a l'evolució al llarg dels dotze anys d'estudi, veiem com, en general, hi ha molt poc moviment en les preferències. Existeix un lleuger increment en les posicions més permissives en els tres casos —immigrants de la mateixa raça o grup ètnic; de diferent raça o grup ètnic; i provinents de països pobres de fora d'Europa—, però és un increment que sovint es fa a costa d'aquells disposats a permetre l'entrada d'uns quants immigrants, sense que impliqui una reducció entre aquells que no en volen permetre cap o uns pocs. De fet, aquests, fins i tot creixen en la pregunta sobre els immigrants provinents de fora d'Europa i en cert grau, sobre aquells de diferent raça o grup ètnic.

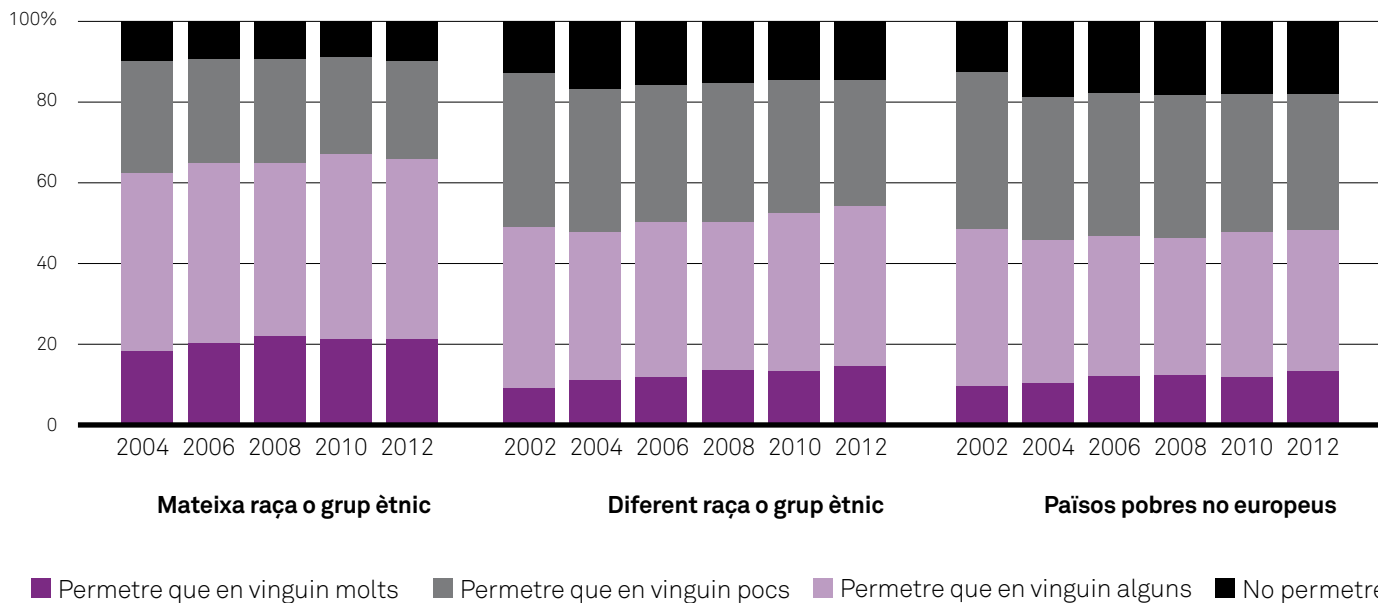
Pel que fa a les diferències d'opinions entre països, observem com Bèlgica, Dinamarca i Suècia es mostren força favorables a l'entrada d'immigrants de la mateixa raça o grup ètnic —més d'un 30% dels ciutadans d'aquests països creuen que s'ha de permetre que en vinguin molts, i més del 70% està a favor de que en vinguin, com a mínim, alguns. L'Estat espanyol també té uns percentatges comparativament elevats pel que fa a la voluntat d'acceptar immigrants del mateix origen ètnic, però curiosament els percentatges de ciutadans disposats a acceptar-ne alguns és força baix, de forma que, de fet, el percentatge de ciutadans disposats a

Països com el Regne Unit, Xipre, República Txeca o Portugal es mostren molt contraris a l'entrada d'immigrants encara que siguin del mateix grup ètnic

Gràfica 12

Evolució de les opinions sobre permissivitat en l'entrada d'immigrants per tipologia (2002-2012)

acceptar-ne pocs o cap torna a ser força alt. En canvi, països com el Regne Unit, Xipre, República Txeca o Portugal es mostren molt més contraris a l'entrada d'immigrants encara que siguin del mateix grup ètnic. També els Països Baixos i Finlàndia es mostren força crítics en aquest sentit —veure gràfica 13.

Pel que fa als immigrants de raça o grup ètnic diferent o provinent de països pobres no europeus, les pautes entre els diferents estats de la UE són força simi-

lars.⁹ De fet, es repeteixen les mateixes pautes amb els països més permissius en el grup anterior que també són els més permissius en aquest i viceversa. L'única diferència és que els ciutadans

⁹ Les distribucions de les preferències de permissivitat pel que fa als immigrants de diferent raça o grup ètnic i als immigrants provinents de països pobres no europeus són similars així que per motiu d'eficiència i espai s'ha decidit mostrar només les preferències pel que fa al primer grup.

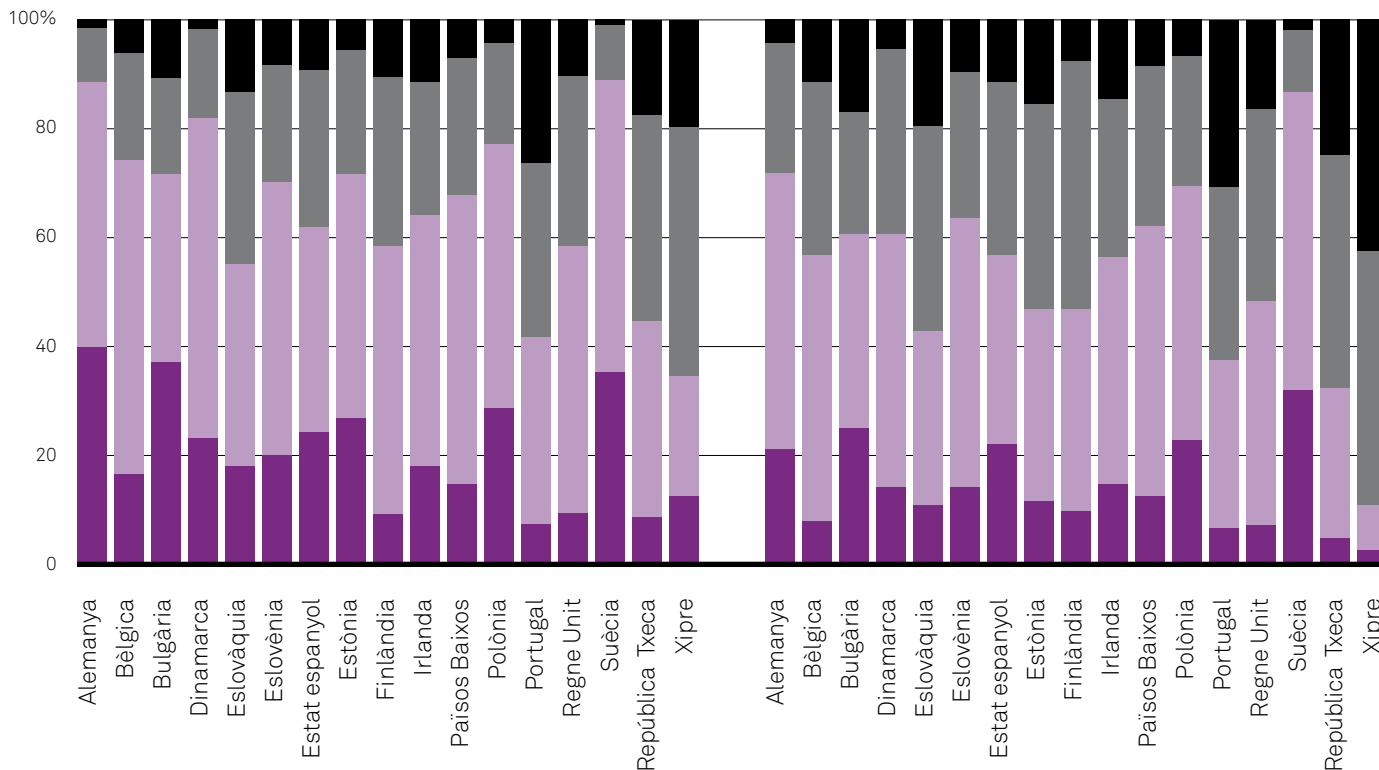
de tots els països es mostren força menys permissius en aquest segon cas. Així, per exemple, mentre que fins a un 40% dels danesos es mostraven partidaris de deixar entrar molts immigrants de la mateixa raça al país, només un 20% ho creu convenient pels de diferent raça. I mentre un 40% dels xipriotes creu que no s'ha de permetre que vingui cap immigrant de diferent raça, només un 20% ho creu pels de la mateixa raça.

L'ESE també pregunta per les conse-

» Els ciutadans europeus són més optimistes pel que fa als efectes de la immigració sobre la vida cultural del país que pel que fa a l'economia i a la qualitat de vida

Gràfica 13

Preferències sobre permissivitat en l'entrada d'immigrants per països (2012)

Mateixa raça o grup ètnic

Diferent raça o grup ètnic

■ Permetre que en vinguin molts
■ Permetre que en vinguin alguns

■ Permetre que en vinguin pocs
■ No permetre

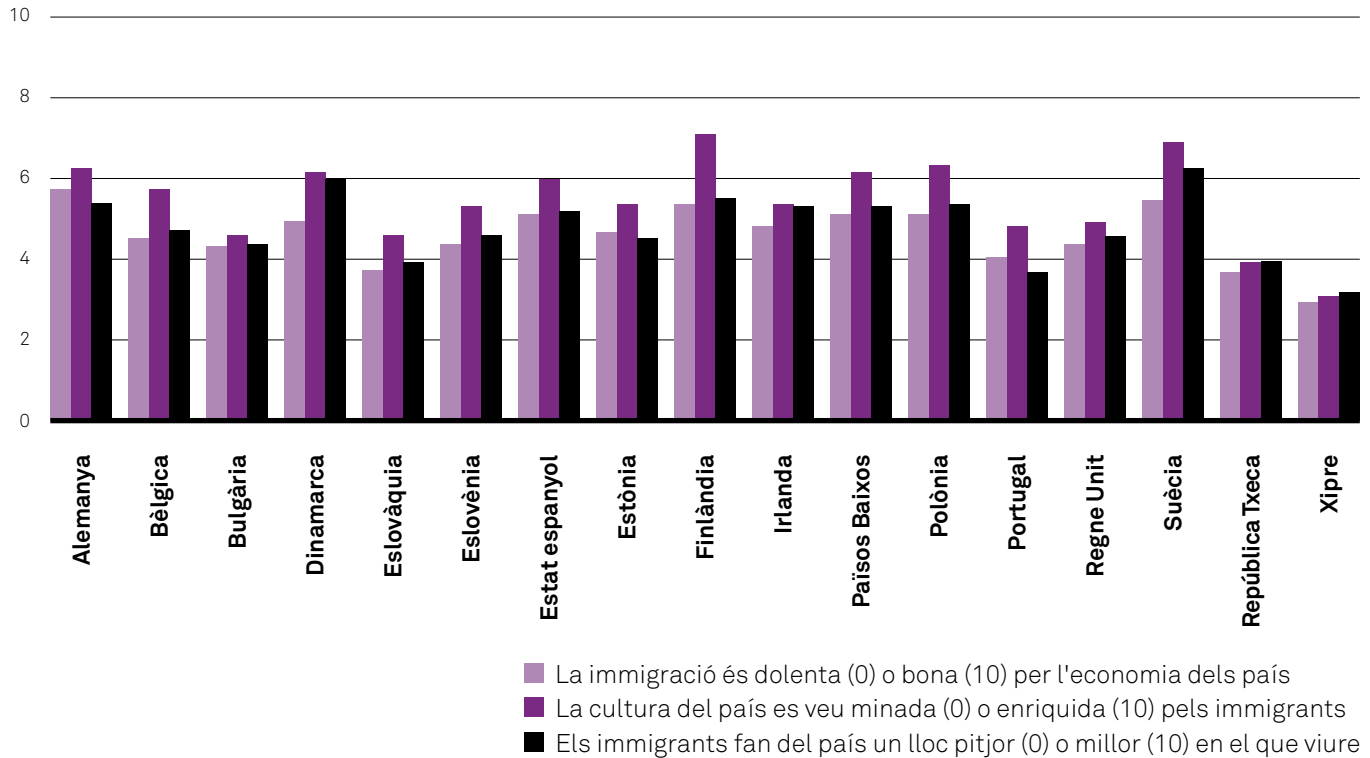

Els europeus es troben en general, molt poc inclinats a obrir les seves fronteres i permetre que gent de fora s'estableixi en els seus països

Gràfica 14

Posició mitja en escales sobre els efectes de la immigració per país (2012)

qüències de la immigració en diferents aspectes com si creuen que la immigració beneficia o perjudica l'economia del país, si n'enriqueix o mina la vida cultural i si milloren o empitjoren les condicions de vida. Les preguntes es formulen en forma d'escala que va de 0 a 10 on 0

simbolitza la visió negativa de la immigració —és dolenta per l'economia, mina la vida cultural i empitjora les condicions de vida— i 10 la visió positiva —és bona per l'economia, enriqueix la vida cultural i millora les condicions de vida. D'aquesta manera, la gràfica 14 ens

mostra com els ciutadans europeus són més optimistes pel que fa als efectes de la immigració sobre la vida cultural del país que pel que fa a l'economia i a la qualitat de vida. La posició mitjana dels ciutadans en l'escala cultural és sempre superior a la de les altres dues —amb

» Hi ha un important gap entre Europa Occidental i l'Europa de l'Est alhora d'acceptar que els homosexuals tinguin els mateixos drets que els heterosexuals

l'excepció de Xipre, Irlanda i la República Txeca— cosa que pot resultar sorprenent si tenim en compte que el grau de permissivitat amb aquells que comparteixen raça i origen ètnic és més alt que amb aquells amb qui no es comparteix. Tot això pot indicar que el principal problema dels europeus amb la immigració és més de tipus material que no pas racisme cultural —sempre, és clar, que no ens trobem una vegada més amb un problema de desitjabilitat en la resposta.

Pel que fa a les mitjanes dels diferents països un cop més hi ha força diferències. Per exemple, Xipre, República Txeca, Portugal, Bulgària o Gran Bretanya, obtenen una posició mitja inferior al 5 en totes les escales. En canvi, a països com Finlàndia, Suècia o Alemanya, les tres notes superen el 5 de forma clara. Les diferències entre les posicions mitges en les tres escales també varien molt. A Finlàndia, Països Baixos, Portugal, Bèlgica o Suècia la posició mitjana en l'escala cultural és gairebé un punt més que la posició mitja en l'escala econòmica. En canvi, a Gran Bretanya, Irlanda i Bulgària les diferències són més petites.

Resumint, trobem forces diferències pel que fa a la permissivitat i la visió que es té de la immigració entre els diferents estats europeus. Però, sobretot, i segurament més problemàtic, trobem que els europeus es troben en general, molt poc inclinats a obrir les seves

fronteres i permetre que gent de fora s'estableixi en els seus països. No és difícil imaginar com aquestes actituds impliquen que no consideren la gent de fora el país com a membres de la seva comunitat, i això segurament dificulta molt la creació d'un projecte comú.

Una política social europea. Els europeus compartim una mateixa visió de la societat?

Per últim, cal parlar de les preferències relatives al tipus de societat que desitgen els ciutadans dels diferents estats d'Europa. Això implica, per un costat, temes que fins ara no s'han regulat a nivell europeu com els drets dels homosexuals, l'avortament o la cultura. Però també, temes com la seguretat i el rol de l'estat a l'hora de protegir la integritat física de les persones i fins a quin punt s'ha de poder sacrificar la privacitat i/o la llibertat per garantir-la. Temes com el cas de les escoltes americanes o la política de defensa europea, també afecten, d'una manera o altra, al model de societat que estem buscant els europeus. Existeixen diferències en les preferències dels europeus en aquestes temes?

Podem observar, per exemple, el grau d'acord amb la frase que «els gais i les lesbianes haurien de tenir llibertat per viure com vulguin» —veure gràfica 15. La

distribució de respostes per país mostra importants diferències entre els estats de l'Est i els de l'Oest. A Eslovàquia i Estònia, el percentatge de ciutadans que hi estan d'acord no arriba al 50%; i a Polònia, República Txeca, Eslovènia i Bulgària no supera el 60%. Entre els països de l'Europa occidental, els percentatges acostumen a ser força més alts, superant sovint el 80% de suport —només Portugal i Finlàndia els tenen més baixos.

Un altre tipus de pregunta que pot ajudar a entendre si els europeus compartim un model social fa referència a fins a quin punt ens sentim identificats amb valors com els costums i les tradicions, sobretot de caràcter religiós i familiar —veure gràfica 16. Una vegada més, la importància que té aquesta afirmació entre el ciutadans dels diferents països varia. Mentre a Xipre o Polònia el percentatge de ciutadans que s'identifica o s'identifica molt amb la importància de mantenir els costums arriba al 70%, a Finlàndia, Portugal o Suècia amb prou feines arriba al 40%.

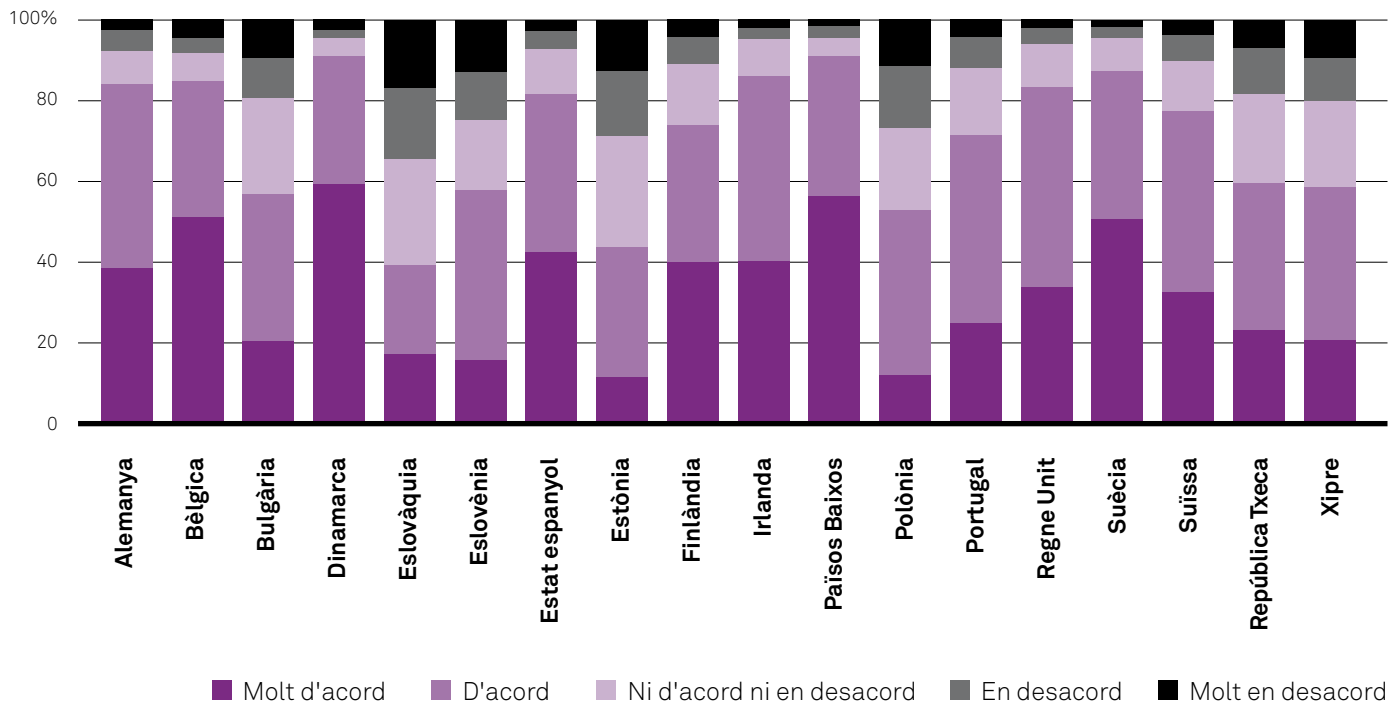
Pel que fa al segon gran eix del model de societat, el de la seguretat i la privacitat, l'ESE incorpora també algunes preguntes sobre la importància que el govern en sigui garant. Si veiem la importància que se li dóna a la seguretat per països, de nou trobem grans diferències —veure gràfica 17. Per exemple, a països com Bulgària, Xipre o Es-

Hi ha notables diferències entre els diferents països europeus pel que fa al rol de la tradició i la religió i al paper que ha de jugar l'estat a l'hora d'imposar un model de societat

Gràfica 15

Grau d'acord amb l'afirmació «els gais i les lesbianes haurien de tenir llibertat per viure com vulguin», per país (2012)

lovènia fins a un 40% s'identifica molt amb el valor de la fortalesa de l'estat com a garant de la seguretat. En canvi, a altres del Nord d'Europa com Bèlgica, Dinamarca, Països Baixos o Suècia aquest percentatge no arriba ni al 20%.

Resumint, existeixen, aquí sí, notables diferències entre els diferents països eu-

ropeus pel que fa al rol de la tradició i la religió i al paper que ha de jugar l'estat a l'hora d'imposar un model de societat. Unes diferències que compliquen una mica l'establiment d'un model de societat europeu amb el que tots els ciutadans de la UE es puguin sentir identificats.

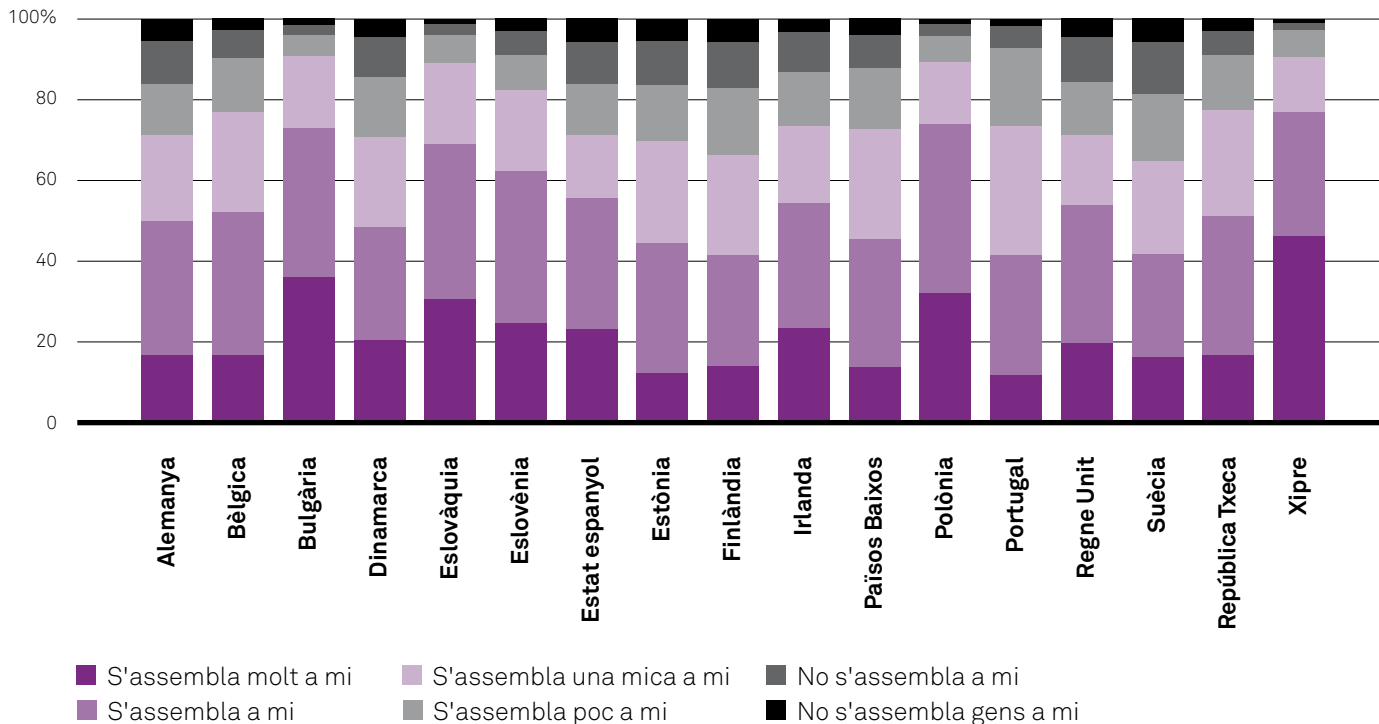
Conclusions

La varietat d'opinions i preferències és comuna en tota societat o grup polític i la UE no n'és una excepció. No obstant, existeixen forts punts de coincidència sobretot pel que fa a un model econòmic que prioritzi el benestar per sobre

» Hi ha consens a nivell europeu entorn a un model econòmic que prioritzi el benestar dels altres per sobre la riquesa i que defensi un rol actiu del govern per reduir les desigualtats

Gràfica 16

Distribució de la importància de l'afirmació «les tradicions són importants per ell. Intenta seguir els costums de la seva religió o de la seva família», per país (2012)

de la riquesa, i que defensa un rol actiu del govern per reduir les desigualtats d'ingressos. Més complicat, en canvi, és trobar grans majories socials en camps com la política social, on existeixen diferències importants entre els valors que prioritzen els ciutadans dels diferents països. Tanmateix, el

major impediment per al desenvolupament d'una UE forta sembla ser la creença força estesa que la immigració no té efectes positius per al país i la voluntat de molts de limitar el nombre d'immigrants de raça o origen ètnic diferent al majoritari del país. Amb una Europa diversa internament, aquest

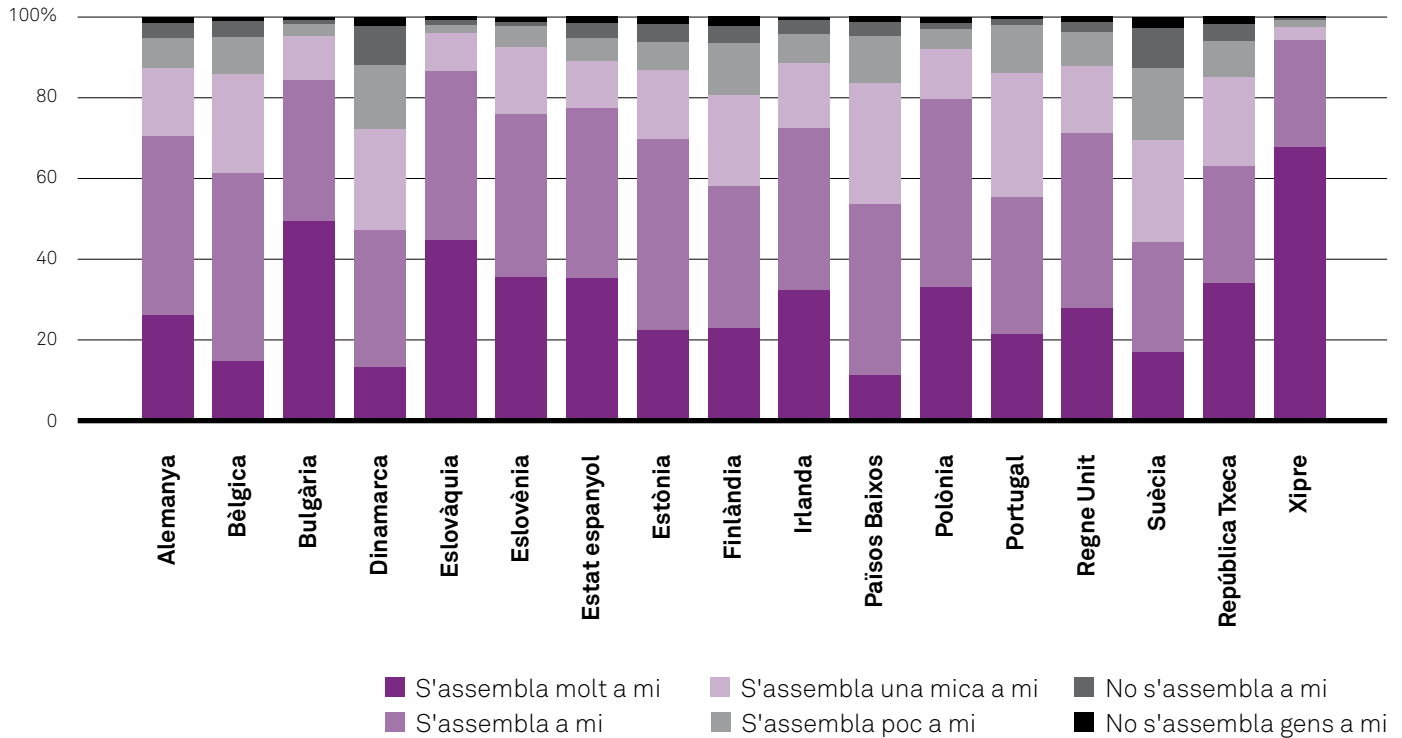
tipus d'opinions suposen un llast difícil de superar. La lliure circulació de persones és una condició necessària per a qualsevol integració i una visió positiva dels seus efectes també. Si no hi ha moviment de persones no hi pot haver uns valors compartits ni una societat comú. ◀

La creença que la immigració no té efectes positius i la voluntat de molts de limitar el nombre d'immigrants és el principal escull d'un projecte europeu compartit

Gràfica 17

Distribució de la importància de l'afirmació «és important per ell que el govern garanteixi la seva seguretat contra qualsevol tipus d'amenaça. Vol un estat fort capaç de defensar els seus ciutadans», per país (2012)

MÉS INFORMACIÓ

Enquesta Social Europea [en línia]. Sisena edició (2012-2013). Disponible a: <www.upf.edu/ess>.

Social and welfare issues [en línia]. OCDE. Disponible a: <www.oecd.org>.

SÁNCHEZ-CUENCA, Ignacio. «The political basis of support for European Integration». *European Union Politics*, 2000, volum 1:2, pàg. 147-171.